

Nr 107.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1918 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I en till riksdagen den 8 mars 1918 avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition, nr 150, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* besluta de ändringar i förnyade avlöningsreglementet den 30 juni 1916 för tjänstemän vid statens järnvägar, som framgå av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till kungörelse i ämnet; *dels ock* antaga i statsrådsprotokollet närmare omförmälda ändringar av 1 och 2 §§ i lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar.

Ifrågavarande proposition har i vad den rör ändringar i nämnda avlöningsreglemente överlämnats till statsutskottets förberedande behandling.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft *dels* två lika lydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr S. Neiglick (nr 142) och den andra inom andra kammaren av herr S. Lübeck (nr 348), däri hemställts, att riksdagen vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition, nr 150, rörande inrättande av en geoteknisk avdelning inom järnvägsstyrelsens banbyrå, måtte besluta, att föreståndaren för sagda avdelning skall hava byrådirektörs löneförmåner och tjänsteställning; *dels ock* en inom andra kammaren av herr E. Hage väckt

motion (nr 356), däri hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 150, i vad angår uppförande i järnvägsstyrelsens avlöningsstat av 19 nya byråassistentbefattningar.

Beträffande de skäl motionärerna anført till stöd för sina framställningar får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets
yttrande.

Herr Hage har i sin motion gjort gällande, att de ändringar i avlöningsreglementet för statens järnvägar, som föreslås i föreliggande proposition, i viss mån kunna anses ha sammanhang med organisationsfrågan vid statsbanorna ävensom framhållit det betänkliga i att år från år vissa speciella delar av organisationsfrågan framläggas för riksdagen.

I likhet med motionären anser utskottet, att partiella utvidgningar och ändringar av statsbaneorganisationen böra så vitt möjligt undvikas. Tvivelsutan vore det önskvärt, om en plan för utvecklingen av förvaltningen av statens järnvägar bleve utarbetad, vilken sedermera kunde följas. Utskottet vill även framhålla, att därest fråga skulle vara att till ett följande år framlägga förslag om nya slag av tjänster vid statens järnvägar, vilkas inrättande kan tänkas innebära eller leda till avsteg från den år 1907 fastställda organisationen av statsbaneförvaltningen, klarläggande utredning i sådant avseende bör föreligga, innan ärendet underställes riksdagens prövning.

Vad de nu föreslagna tjänsterna angår, synes beträffande de ifrågasatta överinspektörerna för maskin- respektive trafiktjänsten fråga kunna uppstå, huruvida tillkomsten av dessa befattningar möjligen icke skulle kunna leda därhän att till järnvägsstyrelsen från distrikten överflyttades viss del av skötseln av statsbanedriften, vilken enligt den nuvarande organisationen normalt bör ligga hos lokalförvaltningarna. I mindre mån torde detsamma gälla beträffande den föreslagna byråingenjören av 1:a klass å maskinbyrån, som skulle utöva tillsyn å underhållet av statens järnvägars rullande materiel, ävensom ifråga om inrättandet av den nya trafikbyrån. På grund av inhämtade upplysningar har utskottet emellertid bibragt den uppfattningen, att en sådan förskjutning av arbetsfördelningen mellan järnvägsstyrelsen och distriktsförvaltningarna icke behöver bliva en nödvändig följd av befattningarnas ifråga tillkomst. Motionären har ej heller i sitt yrkande riktat sig mot Kungl. Maj:ts förslag i nu berörda delar. Framhållas må ock att, därest, såsom motionären i anslutning till tidigare framkomna förslag i ämnet ifrågasatt, de nuvarande distrikten skulle komma att uppdelas i mindre en-

heter, behovet att förstärka de ledande krafterna i järnvägsstyrelsen snarare torde komma att ökas än att minskas.

Av de i den föreliggande propositionen framlagda förslagen synas allenast de nu berörda äga egentlig organisatorisk betydelse. Vad angår den del av propositionen, å vilken herr Hage yrkat avslag, eller beträffande de för distrikten föreslagna byråassistenterna i säkerhetstjänst, synes detta förslag väsentligen innebära en utökning av den redan befintliga personalen å trafiksektionerna, vadan frågan om dessa tjänsters uppförande å ordinarie stat icke bör betraktas från organisationssynpunkt.

Om samtliga nu berörda befattningar gäller alltså enligt utskottets uppfattning, att därest eljest vägande skäl tala för tjänsternas inrättande, tillräcklig anledning att ur principiell synpunkt motsätta sig desamma uppförande å avlöningsstaten för statens järnvägar icke kan anses föreligga.

Utskottet övergår härefter till de särskilda, i propositionen framställda kraven å nya befattningar.

Vidkommande först den föreslagna byråingenjören av 1:a klass, som avsetts att bliva föreståndare för en geoteknisk avdelning å järnvägsstyrelsens banbyrå, har utskottet väl funnit inrättandet av en sådan avdelning inom järnvägsstyrelsen vara motiverat. Utskottet har dock icke blivit övertygat om nödvändigheten av att personal för en sådan avdelning omedelbart uppföres å ordinarie stat. Omfattningen av den ifrågavarande avdelningen synes utskottet vara mindre tydligt angiven i propositionen, vadan ock svårighet föreligger att bedöma, vilken ställning bör tillkomma avdelningsföreståndaren. Då ett uppskov med avgörandet av frågan, om den geotekniska avdelningen bör uppföras å ordinarie stat, icke torde behöva medföra några mera avsevärda olägenheter, har utskottet, som vad angår de av herrar Neiglick och Lübeck väckta motionerna funnit desamma innefatta i viss mån beaktansvärda synpunkter, fördenskull ansett, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke bör av riksdagen bifallas.

Beträffande den ovan redan vidrörda överinspektören för maskintjänsten synes den erfarenhet, som vunnits under år 1917, då i enlighet med medgivande av Kungl. Maj:t denna befattning varit tillsatt på förordnande, giva vid handen, att densamma varit av stor betydelse för ekonomisering av järnvägsdriften. Utskottet får fördenskull tillstyrka förslaget om uppförande å avlöningsstaten av sagda befattning.

Vad angår den föreslagna byråingenjörstjänsten av 1:a klass å maskinbyrån för utövande av tillsyn å underhållet av statens järnvägars rullande materiel har utskottet visserligen i likhet med departements-

chefen ansett, att den socialstyrelsen tillkommande inspektionen å den rullande materielen med hänsyn till trygghet mot yrkesfara endast provisoriskt bör uppdragas åt denne befattningshavare, men har utskottet, då det synes vara tydligt, att tjänsten ifråga i allt fall blir behöfvig, icke haft något att erinra mot att densamma nu beviljas.

Sedan 1917 års ingång har på grund av medgivande av Kungl. Maj:t varit inrättad en extra trafikbyrå inom järnvägsstyrelsen. Denna byrås inrättande synes hava varit till avsevärd fördel för ett planmässigt ordnande av det egentliga transportarbetet å statsbanorna. Frånsett byråchefen medför byråns tillkomst icke något behov av nya tjänster, enär i övrigt erforderlig personal skulle överflyttas från den nuvarande trafikbyrån. Utskottet tillstyrker, att byråchefsbefattningen i fråga nu uppföres å ordinarie stat.

Vad angår den föreslagna överinspektören för trafiktjänsten synes den hittillsvarande provisoriska anordningen av tjänsten icke böra längre fortfara. Departementschefen har ansett, att åt överinspektören för trafiktjänsten borde uppdragas att beträffande hans tjänstgöringsområde utöva den socialstyrelsen tillkommande tillsynen över arbetarskyddslagstiftningens tillämpning. Ehuru en dylik åtgärd givetvis, såsom departementschefen ock synes hålla före, icke är tillräcklig för vinnande av ett effektivt arbetarskydd, har utskottet likväl, då densamma icke är avsedd att vara annat än av övergående natur, i avvaktan på ett slutligt ordnande av ifrågavarande angelägenhet, icke ansett sig böra framställa någon erinran häremot. Utskottet biträder alltså Kungl. Maj:ts förslag jämväl i nu förevarande del.

Vidkommande förslaget om upptagande i staten av 19 nya byråassistenter vid distrikten har utskottet visserligen, såsom ovan anförts, icke funnit några betänkligheter ur organisatorisk synpunkt möta mot dessa befattningars inrättande. Utskottet har emellertid icke funnit det ådagalagt, att ifrågavarande befattningar åtminstone för närvarande äro oundgängligen nödvändiga, särskilt som under de senare åren tjänstemännen av högre grad å trafiksektionerna i väsentlig grad utökats. Då härtill kommer, att kompetenta aspiranter till platserna saknas, synes någon olägenhet av att Kungl. Maj:ts förslag i denna del för närvarande lämnas utan bifall icke vara att befara. Utskottet finner sig alltså icke nu kunna tillstyrka uppförande å avlöningsstaten av ifrågavarande 19 byråassistentbefattningar.

Beträffande Kungl. Maj:ts i övrigt i förevarande proposition framlagda förslag har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts föreliggande proposition och herr Hages ovanberörda motion må besluta de ändringar i *förnyade avlöningsreglementet den 30 juni 1916 för tjänstemän vid statens järnvägar*, som framgå av bifogade förslag till kungörelse i ämnet (bil. 1);

b) att herrar Neiglicks och Lübecks ovanberörda motioner må anses besvarade med vad utskottet under a) hemställt.

Stockholm den 7 maj 1918.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, H. F. Lamm, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, J. L. Widell, A. Pers, greve N. F. Posse, G. Boman och C. I. Asplund* samt

från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson i Grängesberg, J. Olofsson i Diger-
näs, N. A. Nilsson i Kabbarp, A. Andersson i Råstock, C. Persson i Stallerhult, J. Jönsson
i Revinge, G. Odqvist, S. Bengtsson i Norup, J. A. Ingvarson, C. R. Jansson i Falun,
A. Wiklund i Brattfors och K. A. W. Björck.*

Bilaga 1.

Förslag

till

kungörelse angående vissa ändringar i förnyade
 . avlöningsreglementet för tjänstemän vid
 statens järnvägar
 den 30 juni 1916.

§ 2.

1:o) Till *annan tjänsteman i styrelsen* än generaldirektör, överdirektör och överingenjör utgår avlöning dels såsom arvode och dels, där bostad in natura icke åtnjutes, i form av ersättning för bostad och bränsle, allt enligt följande stat med däri i förekommande fall angivna högsta och lägsta belopp för år räknat. Där ersättning för bostad och bränsle icke är i staten med visst oföränderligt belopp angiven, utgår samma ersättning med 40 procent av arvodet med den i staten bestämda begränsning. Nämnade ersättning anses tillhöra lönen.

	Arvode.		Ersättning för bostad och bränsle.		Summa avlöning.		
	Lägst kr.	Högst kr.	Lägst kr.	Högst kr.	Lägst kr.	Högst kr.	
<i>Tjänstemän av högre grad:</i>							
Byråchef	6,000	6,900	1,800		7,800	8,700	{ Byråchef samt förste byrå- direktör kunna i stället för ersättning för bostad och bränsle erhålla bostad in natura om 6 rum och kök.
Förste byrådirektör							
Byrådirektör							
Ombudsman	4,800	5,700	1,800	6,600	7,500		
Överkontrollör							
Arkitekt							
Överinspektör	4,200	5,100	1,500		5,700	6,600	
Sekreterare							
Kamrer och föreståndare för kammarkontoret							
Förste aktuarie och förestån- dare för statistiska kontoret							

	Arvode.		Ersättning för bostad och bränsle.		Summa avlöning.	
	Lägst kr.	Högst kr.	Lägst kr.	Högst kr.	Lägst kr.	Högst kr.
Milkontrollör och föreståndare för milkontoret						
Revisor och föreståndare för revisionskontoret						
Intendent och föreståndare för biljett- och blankettkontoret	4,200	5,100	1,500		5,700	6,600
Förste kontrollör						
Byråingenjör av 1:a klass						
Lantmätare						
Förrådskontrollör						
Kassör						
Registrator						
Notarie	3,300	4,200	1,320	1,500	4,620	5,700
Aktuarie						
Byråingenjör av 2:a klass						
Kontrollör						
Expeditionsföreståndare	3,000	3,900	1,100		4,100	5,000
Förste bokhållare	2,400	3,600	960	1,100	3,360	4,700
Underingenjör						
Manlig bokhållare	2,100	3,300	840	1,100	2,940	4,400
» ritare	1,500	2,700	600	850	2,100	3,550
» kontorsskrivare						
Kvinnlig bokhållare	1,500	2,100	600	650	2,100	2,750
» ritare	1,080	1,800	400		1,480	2,200
» kontorsskrivare						
<i>Tjänstemän av lägre grad:</i>						
Manligt kontorsbiträde	900	1,500	360	600	1,260	2,100
Vaktmästare	840	1,200	—	—	840	1,200
Kvinnligt kontorsbiträde	840	1,140	336	400	1,176	1,540

Denne tjänsteman kan i stället för ersättning för bostad och bränsle erhålla bostad in natura om 4 rum och kök.

Kontorsbiträde, som tjänstgör såsom förman å biljettryckeriet, kan erhålla ett tilläggsarvode av högst 180 kr. om året.

Vaktmästare erhåller bostad in natura. Förste vaktmästare erhåller ett tilläggsarvode av 200 kr. om året.

Anm. Tilläggsarvode anses såsom extra inkomst och må förty icke ens till någon del uppbäras av tjänsteman, då han ej tjänstgör.

2:o) Då Kungl. Maj:t finner sådant lämpligt, må kontorsskrivare avlönas efter beting på det sätt, att han erhåller betalning, i den mån han verkställer arbete, varå styrelsen utsatt visst pris. Så avlönad kontorsskrivare skall för utförandet av sådana arbeten, vilka icke lämpligen kunna på nämnda sätt gottgöras, erhålla betalning för timme enligt pris, som styrelsen fastställer.

3:o) *Tjänsteman vid distrikten och huvudverkstäderna* åtnjuter arvode enligt följande stat med däri angivna lägsta och högsta belopp för år räknat.

	Arvode	
	Lägst kr.	Högst kr.
<i>Tjänstemän av högre grad:</i>		
Distriktschef	8,000	
Bandirektör	6,000	6,900
Maskindirektör		
Trafikdirektör		
Förrådsintendent	4,800	5,700
Distriktssekreterare		
Baningenjör av 1:a klass		
Maskiningenjör av 1:a klass		
Trafikinspektör av 1:a klass	4,500	5,400
Överinspektör		
Baningenjör av 2:a klass		
Telegrafingenjör	4,200	5,100
Signalingenjör		
Maskiningenjör av 2:a klass		
Trafikinspektör av 2:a klass	3,900	4,800
Distriktskamrer		
Verkstadskamrer		
Förrådsförvaltare		
Stationsinspektör å 1:a klassens station	3,600	4,500
Stationsinspektör å 2:a klassens station		

	Arvode	
	Lägst kr.	Högst kr.
Distriktskassör	3,300	4,200
Baninspektör		
Maskininspektör		
Elektroingenjör		
Byråassistent	3,000	3,900
Stationsinspektör å 3:e klassens station ..		
Underinspektör		
Expeditionsföreståndare		
Stationsinspektör å 4:e klassens station A	2,700	3,600
Underingenjör	2,400	3,600
Förste bokhållare		
Förste telegrafist		
Stationsinspektör å 4:e klassens station B	2,400	3,000
Bokhållare	2,100	3,300
Förste stationsskrivare.....		
Telegrafist	1,800	3,000
Manlig ritare.....	1,500	2,700
» kontorsskrivare		
Stationsskrivare		
Kvinnlig ritare	1,080	1,800
» kontorsskrivare		
Tjänstemän av lägre grad:		

§ 3.

Antalet av nedanstående befattningar utgör

i styrelsen:

byråchefer	11	byrådirektörer	5
förste byrådirektörer	2	ombudsmän	2

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 6 saml. 50 häft. (Nr 107.) 2

överkontrollör	1	intendent och föreståndare för	
arkitekt	1	biljett- och blankettkontoret...	1
överinspektörer	3	förste kontrollörer	3
sekreterare	12	byråingenjörer av 1:a klass	14
kamrer och föreståndare för kam-		lantmätare	1
markkontoret	1	förrådskontrollör	1
förste aktuarie och föreståndare		kassör	1
för statistiska kontoret	1	registrator	1
milkontrollör och föreståndare		notarier	12
för milkontoret	1	aktuarier	2
revisor och föreståndare för re-		byråingenjörer av 2:a klass	13
visionskontoret	1	kontrollörer	7
		expeditionsföreståndare	1

vid distrikten och huvudverkstäderna:

distriktschefer	5	verkstadskamrer	1
bandirektörer	5	förrådsförvaltare	1
maskindirektörer	6	stationsinspektorer å 1:a klassens	
trafikdirektörer	5	stationer	13
förrådsintendenter	5	stationsinspektorer å 2:a klassens	
distriktssekreterare	5	stationer	33
baningenjörer av 1:a klass	13	distriktskassörer	5
maskiningenjörer av 1:a klass	15	baninspektorer	5
trafikinspektörer av 1:a klass	10	maskininspektorer	20
överinspektörer	3	elektroingenjör	1
baningenjörer av 2:a klass	20 ¹⁾	byråassistenter	19
telegrafingenjörer	5	stationsinspektorer å 3:e klassens	
signalingenjörer	5	stationer	43
maskiningenjörer av 2:a klass	9	underinspektorer	8
trafikinspektörer av 2:a klass	14	expeditionsföreståndare	20
distriktskamrerare	5		

Antalet övriga i § 2 omnämnda befattningar bestämmes för varje år av Kungl. Maj:t.

¹⁾ Minskas till 15 i mån av ledigblivande av befattningar utav ifrågavarande slag.

§ 9.

1:o) Förmånen av fri bostad uti järnvägens egna eller förhyrda lägenheter må, där styrelsen finner sådant vara för järnvägstrafiken behöfligt, tillkomma *dels* byråchef, förste byrådirektör, expeditiönsföreståndare, förste vaktmästare och vaktmästare i styrelsen, *dels* följande tjänstemän av *högre grad* vid distrikten och huvudverkstäderna, nämligen: distriktschef, ban-, maskin- och trafikdirektör, förrådsintendent, distriktssekreterare, ban-, maskin-, telegraf- och signalingenjör, trafikinspektör, överinspektör, baninspektör, maskininspektör, elektroingenjör, byråassistent, stationsinspektör, underinspektör, expeditiönsföreståndare för biljettexpedition, förste stationsskrivare å station av 2:a eller 3:e klass ävensom dylik tjänsteman å station av högre klass, som tjänstgör antingen å stationsinspektörs expedition och regelbundet användes i yttre tjänstgöring eller å biljettexpedition, *dels* samtliga tjänstemän av *lägre grad* vid distrikten eller huvudverkstäderna med undantag av lokomotivförare, tågmästare, ogift förste kontorsbiträde och ogift manligt kontorsbiträde samt sådant gift förste kontorsbiträde och gift manligt kontorsbiträde, som icke regelbundet användes i yttre tjänstgöring, konduktör, eldare, vagnskötare och kvinnligt kontorsbiträde.

Där lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, må fri bostad i järnvägens egna eller förhyrda hus tillkomma jämväl nu ej nämnda tjänstemän vid distrikten ävensom de tjänstemän, i fråga om vilka, på sätt ovan angivits, undantag stadgats beträffande förmånen att erhålla inkvartering in natura.

§ 14.

Tjänstemän å ångfärja.

1:o) Tjänsteman å statens järnvägar tillhörig ångfärja åtnjuter arvode enligt följande stat med däri angivna lägsta och högsta belopp för år räknat.

	A r v o d e .	
	Lägst kr.	Högst kr.
<i>Tjänstemän av högre grad.</i>		
Befälhavare ¹⁾	4,200	5,100
Förste styrman och reservbefälhavare ²⁾	2,400	3,300
Övermaskinist ³⁾		
Andre styrman ²⁾	1,800	2,700
Andre maskinist ⁴⁾		
<i>Tjänstemän av lägre grad.</i>		
Tredje styrman.....	1,200	1,800
Tredje maskinist.....		
Maskinskötare.....	900	1,380
Förhandseldare.....	840	1,200
Rorgångare.....		
Timmerman.....		
Eldare.....		
Matros.....	720	960

¹⁾ Befälhavare åtnjuter för varje enkel resa, han tjänstgör, å routen Trällebörg—Sassnitz 3 kronor 50 öre och å annan route 1 krona såsom tilläggsarvode.

²⁾ Förste och andre styrman åtnjuta för varje enkel resa, de tjänstgöra såsom befälhavare, å routen Trällebörg—Sassnitz 3 kronor 50 öre och å annan route 1 krona såsom tilläggsarvode.

³⁾ Övermaskinist åtnjuter för varje enkel resa, han tjänstgör, å routen Trällebörg—Sassnitz 1 krona 75 öre och å annan route 50 öre såsom tilläggsarvode.

⁴⁾ Maskinist åtnjuter för varje enkel resa, han tjänstgör såsom övermaskinist, å routen Trällebörg—Sassnitz 1 krona 75 öre och å annan route 50 öre såsom tilläggsarvode.